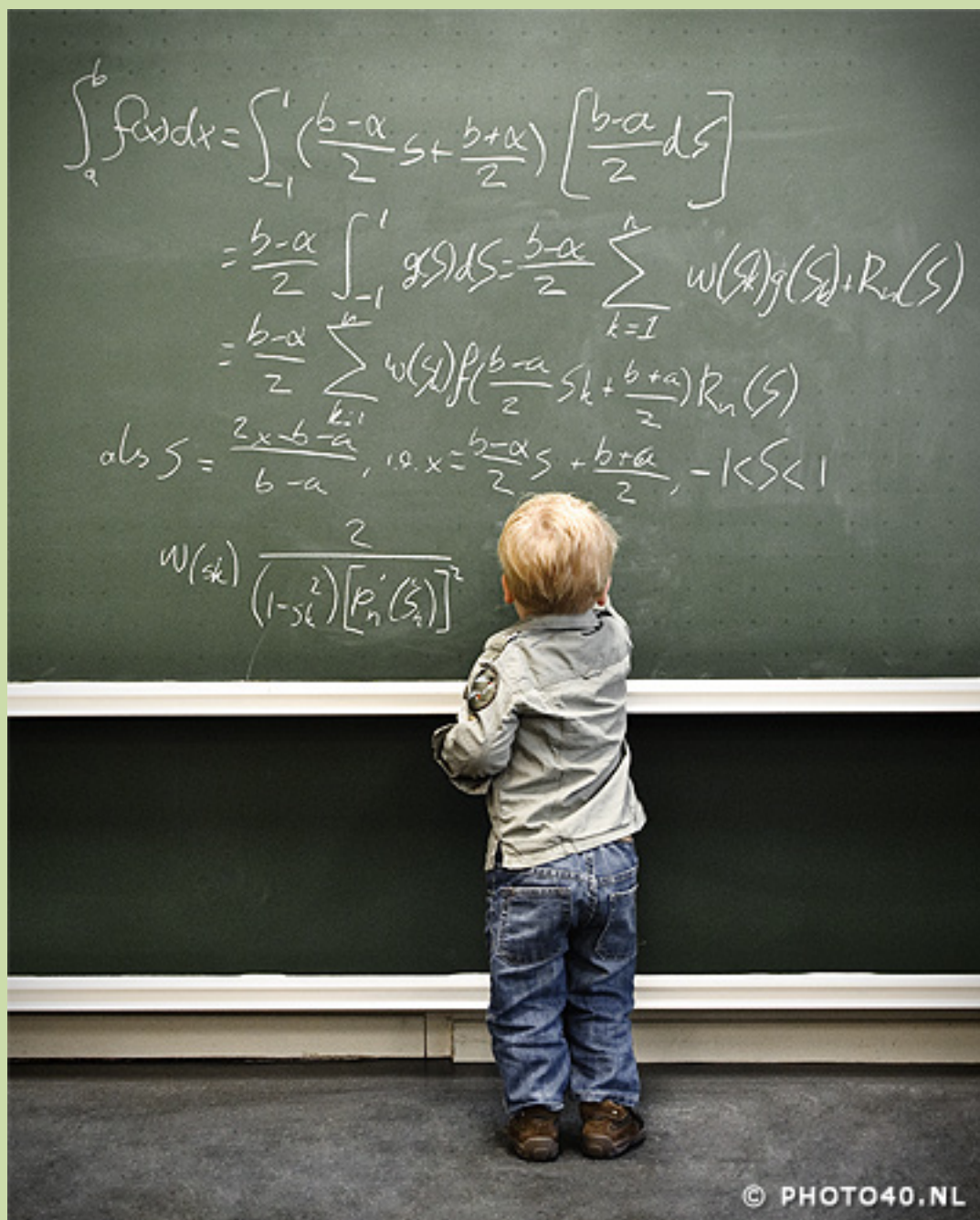

Een kans voor talent!

Naar een beleidsplan voor hoogbegaafdheid.

Auteur: Jolanda van Koll, 2133370

Master Special Educational Needs

Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg

Leerroute: Intern Begeleider

Begeleid door: Albert Ligtenberg

Mei 2011

Samenvatting.

Voor u ligt het afstudeeronderzoek van mijn opleiding Master Special Educationel Needs, Intern Begeleider. Dit onderzoek beschrijft een veranderproces binnen de school met als doel te komen tot het maken van een beleidsplan voor hoogbegaafdheid.

Uitgangspunt van onze school is handelingsgericht werken met als organisatiemodel de 1-zorgroute. Dat betekent aansluiten bij onderwijsbehoeften. Hoogbegaafde leerlingen hebben specifieke onderwijsbehoeften. Om tegemoet te kunnen komen aan deze specifieke onderwijsbehoeften zullen wij op onze school een gericht beleidsplan ontwikkelen. Hierin wordt duidelijk omschreven hoe wij op onze school in onderwijsinhoudelijk en pedagogisch didactisch opzicht, een passend en gestructureerd onderwijsaanbod zullen realiseren. De wens om te komen tot een beleidsplan hoogbegaafdheid is voortgekomen uit handelingsverlegenheid van de leerkrachten.

In de moderne visies op (hoog)begaafdheid spreekt men in het algemeen over het behalen van uitzonderlijke prestaties op verschillende gebieden. Een hoge intelligentie en een hoge graad van creatief denken en een hoge taakgerichtheid. Factoren in de omgeving (gezin, school en vriendenkring) bepalen mede of dit talent tot uiting komt in hoge prestaties.

Uit de literatuurstudie blijkt dat het belangrijk is dat (hoog)begaafde leerlingen reeds in een vroeg stadium worden gesignaleerd om onderpresteren te voorkomen. Dit vraagt voldoende kennis van de leerkrachten, een adequaat intakeformulier en een signalerings- en diagnose-instrument. Daarnaast zullen er op schoolniveau afspraken gemaakt moeten worden over het compacten en verrijken van de leerstof en eventuele versnelling of vervroegde doorstroming van de (hoog) begaafde leerling.

In het veranderplan worden het doel en de resources beschreven die van invloed zijn op het slagen van de voorgestelde onderwijsaanpassingen. Voor het verandertraject is gekozen voor de interactieve regieaanpak. Na invoering van het beleidsplan hoogbegaafdheid zullen wij op onze school kunnen zeggen dat wij nadrukkelijk aandacht hebben voor goed presterende en hoogbegaafde kinderen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding	5
Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling	6
1.1 Waarom hoogbegaafdheid?	6
1.2 Plan van aanpak	7
1.3 Wat is er al bekend of eerder gedaan over het onderzoeksonderwerp?	8
1.4 Wat wil ik bereiken met dit onderzoek?	10
Hoofdstuk 2 Literatuuronderzoek	12
2.1 Wat is hoogbegaafdheid?	12
2.2 Het triadisch model van Renzulli en Monks	13
2.3 Intelligentie volgens Gardner	14
2.4 Het multifactorenmodel van Heller	15
2.5 Conclusie	16
2.6 Specifieke onderwijsbehoeften (hoog)begaafde leerlingen	16
2.7 Onderwijsaanpassing	18
2.8 Internationalisering	19
2.9 Conclusie	19
2.10 Signalering van (hoog)begaafde leerlingen	19
Hoofdstuk 3 Het doel en de resources	21
3.1 Het doel	21
3.2 Hoe doen we het nu?	22
3.3 Resources	25
Hoofdstuk 4 Interventies	27
4.1 Probleemdefinitie	27
4.2 Het verandertraject	29
4.3 Mijn rol in het verandertraject	32

Hoofdstuk 5 Conclusie en aanbevelingen	36
5.1 Conclusie	36
5.2 Aanbevelingen	36
Nawoord	38
Bronvermelding	39
Bijlage 1 Enquete leerkrachten	42
Bijlage 2 Powerpoint presentatie	44
Bijlage 3 SWOT-analyse	45

Inleiding

Voor u ligt het afstudeeronderzoek van mijn opleiding tot Intern Begeleider. Het onderzoek zal zich richten op een veranderingsproces binnen onze school.

Sinds 2006 ben ik werkzaam als leerkracht van groep 7 op obs Roelof van Wienesse te Wijdenes. Hiernaast ben ik ook leescoördinator op deze school. Na het volgen van de Master SEN gespecialiseerde leerkracht, waarin ik vooral veel geleerd heb wat ik in mijn dagelijkse praktijk kan toepassen, heb ik ondervonden dat ik het leuk vind om collega's te helpen/ coachen bij hun vragen. Om deze begeleiding ook meer inhoud te kunnen geven ben ik de opleiding tot Intern Begeleider gaan volgen.

Bovendien vind ik het interessant om met de grote lijnen binnen de school bezig te zijn om zo te helpen om de school te verbeteren er voor te zorgen dat wij als team beter kunnen functioneren.

Het veranderingsproces dat ik in dit onderzoek beschrijf zal zich richten op het maken van een beleidsplan voor hoogbegaafdheid bij ons op school. De vraag naar een beleidsplan voor hoogbegaafdheid is voortgekomen uit ontwikkelingen bij ons op school. Er zitten in verschillende klassen leerlingen die (hoog) begaafd zijn. Bovendien is er onlangs een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong aangemeld. Deze leerlingen zorgen voor handelingsverlegenheid bij de leerkrachten. Er is onvoldoende kennis om te zorgen voor een adequaat onderwijsaanbod. Er zijn ook te weinig middelen en materialen aanwezig om in te zetten bij ons onderwijs.

In het veranderproces wil ik een antwoord vinden hoe wij tegemoet kunnen komen aan de specifieke onderwijsbehoeften van (hoog) begaafde leerlingen.

Leeswijzer.

Hoofdstuk 1 behandelt de aanleiding en probleemstelling, hierin kunt u de onderzoeksvraag lezen.

In hoofdstuk 2 zal ik het literatuuronderzoek beschrijven. Het doel en de resources worden in hoofdstuk 3 beschreven.

Hoofdstuk 4 behandelt de interventies in het verandertraject en mijn eigen rol.

In hoofdstuk 5 worden tenslotte de conclusies en aanbevelingen beschreven.

Hoofdstuk 1. Aanleiding en probleemstelling

In dit hoofdstuk zal ik beschrijven wat de reden voor dit onderzoek is. Hoe de onderzoeksvraag precies luidt en wat ik denk te kunnen bereiken met dit onderzoek.

1.1 Waarom hoogbegaafdheid?

Naar aanleiding van de eindopdracht van de module IB02 Beleid en organisatie en een studiedag met het team over passend onderwijs zijn wij op school tot de conclusie gekomen dat er behoefte is aan een beleidsplan (handen en voeten) hoe wij om kunnen gaan met onze meer- en hoogbegaafden kinderen. Op dit moment staat in ons schoolplan het volgende te lezen:

*“Onze school heeft nadrukkelijk aandacht voor **goed presterende en hoogbegaafde** kinderen volgens een protocol hoogbegaafdheid”.*

De school is een kleine (150 leerlingen) openbare basisschool in een klein dorp in oostelijk West-Friesland. De school is de enige school in het dorp. De school is een zogenaamde brede school. Er worden samen met de medewerkers en vrijwilligers van de Brede School activiteiten ontplooid tijdens en na schooltijd. De leerlingen komen over het algemeen uit Nederlandse gezinnen. Minder dan 5% komt uit een van oorsprong allochtoon gezin. Het opleidingsniveau van de ouders ligt hoog.

Het blijkt dat het protocol voor goed presterende en hoogbegaafde kinderen onvoldoende concreet en bekend is bij de leerkrachten en dat er daardoor geen gebruik van wordt gemaakt. Door recente ontwikkelingen bij ons op school zoals een studiedag Kind op de gang, de aanmelding van een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong en de ontwikkeling rond passend onderwijs blijkt hier wel behoefte aan te zijn.

De wens ontstond binnen het team en de directie om meer structuur aan te brengen in het signaleren, diagnosticeren en begeleiden van pientere tot hoogbegaafde kinderen. Ondanks dat we op school al een aantal dingen hebben opgestart, is het nog wel afhankelijk van verschillende situaties (o.a. de leerkracht die voor de klas staat) of een (hoog)begaafde leerling wel of niet gesignaleerd wordt. Ook geven de leerkrachten aan dat er nog onvoldoende kennis in het team is over (hoog)begaafde leerlingen.

1.2 Plan van aanpak

Verlegenheidsituatie

Leerkrachten geven aan niet voldoende te weten over hoogbegaafdheid, het protocol is onvoldoende concreet, er zijn onvoldoende materialen aanwezig op school om in te zetten bij ons onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen.

Praktijkvraag

Hoe kunnen wij op onze school het protocol concretiseren en implementeren zodat we tegemoet kunnen komen aan de specifieke onderwijsbehoeften van onze (hoog)begaafde leerlingen?

Doel

Dit onderzoek zal tot het volgende doel leiden.

Doel in:

- Het team weet wat hoogbegaafdheid is en hoe we kunnen signaleren en diagnosticeren.
- We weten welke specifieke onderwijsbehoeften (hoog)begaafden leerlingen hebben.
- We hebben zicht gekregen op de vragen: wat weten we al, wat willen we nog leren, hoe gaan we dit leren en wat hebben we daarvoor nodig?

Doel van:

Dit onderzoek zal leiden tot een doorgaande lijn binnen onze school waarmee wij tegemoet kunnen komen aan de specifieke onderwijsbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen.

Onderzoeksvraag en deelvragen

Ten aanzien van het protocol:

- Wat staat er nu in het protocol?
- Welke aanpassingen willen we in het protocol maken?
- Welke middelen zijn er nodig om het protocol te kunnen implementeren?

Ten aanzien van de organisatie:

- Wat is er binnen het team bekend over hoogbegaafdheid?
- Welke materialen zijn er op school aanwezig?
- Hoe kunnen mijn collega's en ik (hoog)begaafde leerlingen signaleren en diagnosticeren?
- Welke onderwijsaanpassing hebben deze leerlingen in de groep nodig?

Ten aanzien van de literatuur:

- Wat is hoogbegaafdheid?
- Wat is onderpresteren?
- Wat zijn de specifieke onderwijsbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen?

1.3 Wat is er al bekend of eerder gedaan over het onderzoeksonderwerp?

Er is al veel onderzoek gedaan naar hoogbegaafdheid. Bovendien staat het onderwerp maatschappelijk in de belangstelling. Regeringspartijen VVD en CDA willen dat er op scholen meer aandacht is voor hoogbegaafde kinderen en de problemen waar zij tegen aanlopen. (november 2010, www.nu.nl) Ook binnen het team bestaat de behoefte om differentiatie te bieden aan leerlingen die meer aan kunnen. Via Google ben ik gaan zoeken op hoogbegaafdheid.

Wikipedia geeft de volgende definitie:

Hoogbegaafdheid is uitzonderlijke intelligentie, niet op een specifiek terrein maar in het algemeen. Hoogbegaafden zijn op het cognitieve vlak sterk, maar ook andere zaken spelen een belangrijke rol. De term wordt gebruikt om aan te geven dat ze opvallende vermogens of vaardigheden hebben, zowel voor kinderen als voor volwassenen.

In Nederland wordt (hoog)begaafdheid vaak beschreven aan de hand van het meerfactoren-model van Mönks (1993). Het model van Mönks hanteert het triadisch model van Renzulli als basis. Renzulli (1978) gaat ervan uit dat een (hoog)begaafde leerling moet beschikken over de volgende persoonlijkheidskenmerken:

Hoge intellectuele vermogens: intelligentie die boven het gemiddelde ligt, vaak gemeten met een prestatie- of intelligentietest, meestal uitgedrukt met een intelligentiequotient (IQ).

Taakgerichtheid en volharding (motivatie): doorzettingsvermogen om een taak te volbrengen.

Creatief vermogen: het vermogen om op een originele en vindingrijke wijze oplossingen voor problemen te bedenken.

Mönks onderscheidt in zijn model naast deze drie aanlegfactoren nog een drietal omgevingsfactoren die van invloed zijn op het tot uiting komen van (hoog)begaafdheid. Deze factoren hebben betrekking op de invloed van gezin, school en vrienden (de omgeving) op de ontwikkeling van (hoog)begaafd gedrag. (www.slo.nl)

Op de site van Cedin, (www.cedin.nl) educatieve dienstverlening kwam ik het volgende tegen;

Onderpresteren is een fenomeen dat juist met de huidige interesse voor het thema hoogbegaafdheid op school extra aandacht moet krijgen.

Er wordt vanuit Cedin een handreiking geboden aan leerkrachten en begeleiders in de vorm van het boek “De kracht in jezelf” om de samenwerking met de onderpresterende leerling aan te gaan.

Dat ook vanuit de overheid gestimuleerd wordt dat het onderwijs aan leerlingen die meer of (heel) veel aankunnen verbeterd blijkt uit het onderzoek dat de Inspectie van het Onderwijs heeft laten uitvoeren. De publicatie van dit onderzoek: Het onderwijsaanbod aan **hoogbegaafde** leerlingen in het basisonderwijs valt te lezen via de volgende site: www.rijksoverheid.nl

(Hoog)begaafdheid is een kans om tot topprestaties te komen. Daarom is in 2008 het Excellentieprogramma PO gestart van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) gestart. Daarmee krijgen reguliere basisscholen steun voor innovatieve projecten die ruimte te creëren voor talentvolle leerlingen. (www.rijksoverheid.nl)

1.4 Wat hoop ik te bereiken met dit onderzoek?

Als basisschool krijgen we vanaf 2012 de opdracht om passend onderwijs te verzorgen binnen onze school. De kern van Passend Onderwijs is het uitbreiden van de kansen op de beste ontwikkeling voor ieder kind. Het gaat om het leveren van maatwerk in het onderwijs voor zowel kinderen die extra zorg nodig hebben als ook voor de kinderen die zonder extra zorgondersteuning onderwijs volgen. Het kind moet centraal staan. Dat betekent dat het aanbod moet worden afgestemd op de behoeften van elk kind afzonderlijk. Elke leerling zou voldoende uitgedaagd en gemotiveerd moeten worden op basis van zijn/haar eigen mogelijkheden en talenten zodat het zich optimaal kan ontwikkelen. Binnen de 1-zorgroute gaan we op een handelingsgerichte en planmatige wijze om met verschillen tussen de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Het afstemmen op die onderwijsbehoeften van de kinderen staat hierin centraal. Sinds dit schooljaar zijn we gestart met het maken van groepsplannen. In deze groepsplannen geeft de leerkracht doelgericht aan hoe in de komende periode met de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen wordt omgegaan: welke leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoefte worden geclusterd, welke differentiatievorm en welke maatregelen worden genomen binnen het klassenmanagement om het plan uit te voeren. Hiermee willen we bereiken dat het leerkrachten daadwerkelijk lukt om het onderwijs binnen hun groep zoveel mogelijk af te stemmen op de begeleidingsbehoeften van de kinderen

Wij hebben op onze school o.a. gekozen om ook ons onderwijs aan meer- en hoogbegaafden leerlingen passend te maken. Deze leerlingen hebben ook specifieke onderwijsbehoeften. Kinderen met een leervoorsprong hebben behoefte aan extra uitdaging of aan verdieping van de leerstof. Met dit onderzoek hoop ik een belangrijke bijdrage te leveren aan het realiseren van dit voornemen.

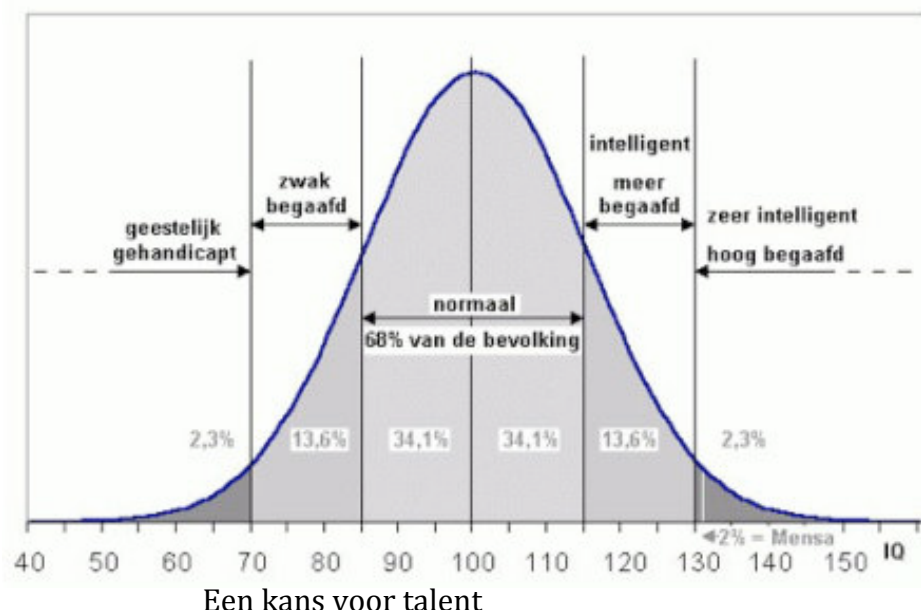
In het volgende hoofdstuk zal ik op zoek gaan naar een theoretisch kader omtrent hoogbegaafdheid. In hoofdstuk drie zal ik in de praktijk gaan verkennen hoe het onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen op onze school vorm krijgt. Vanuit deze bevindingen kom ik dan met concrete aanbevelingen voor onze school waarmee wij ons onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen kunnen verbeteren en waarmee wij tegemoet kunnen komen aan de opdracht voor passend onderwijs.

Hoofdstuk 2. Literatuuronderzoek

In dit hoofdstuk ga ik onderzoeken wat de literatuur vermeldt over hoogbegaafdheid en de specifieke onderwijs behoeften van (hoog)begaafde leerlingen. Bovendien wil ik onderzoeken welke mogelijkheden worden beschreven om (hoog)begaafde leerlingen te signaleren. Dit wil ik doen omdat het door ons team belangrijk wordt gevonden om inhoudelijk meer kennis te hebben over hoogbegaafdheid en welke mogelijke aanpassingen er nodig zijn om deze leerlingen optimaal te kunnen begeleiden en stimuleren. Leerkrachten hebben deze wens kenbaar gemaakt in een teamvergadering.

2.1 Wat is hoogbegaafdheid?

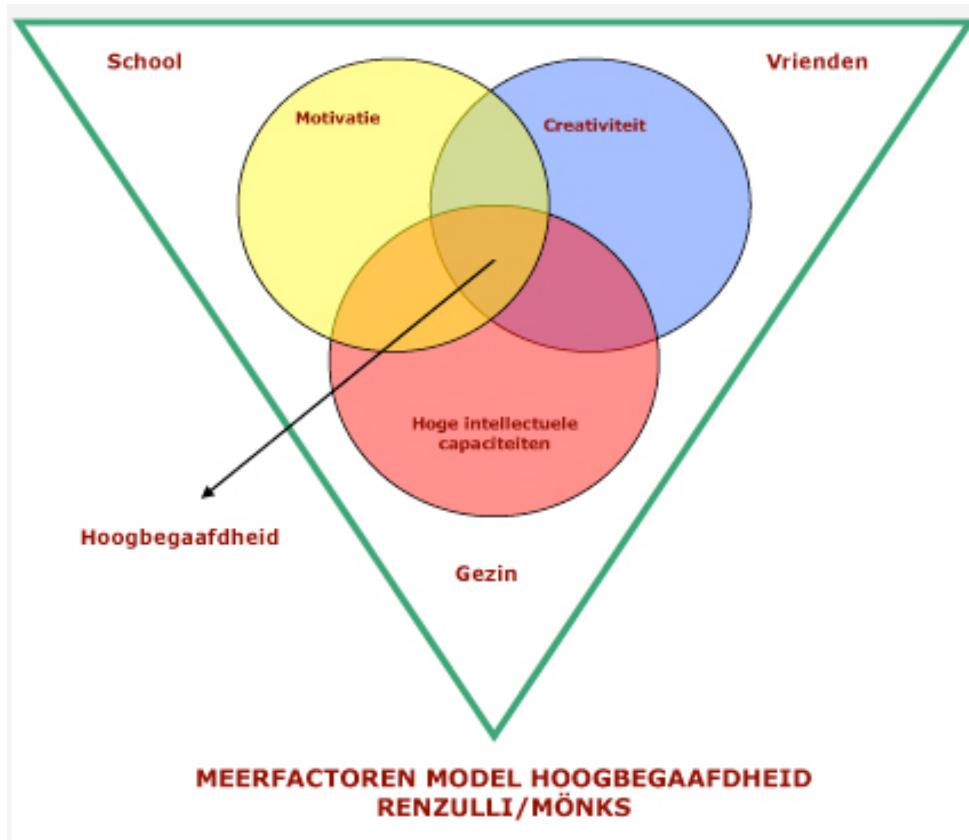
Hoogbegaafdheid is een complex begrip, het zegt niet alleen iets over de intelligentie van de mens maar ook over iemands persoonlijkheid en diens omgeving. Binnen de wetenschap zijn de meningen over hoogbegaafdheid erg verdeeld. Het enige waar wetenschappers het over eens zijn, is dat intelligentie een belangrijke voorwaarde is om tot prestaties te komen. De intelligentie kan worden gemeten met een intelligentieonderzoek. De IQ score van een 'normale leerling' ligt tussen de 85-115. Dit komt neer op ongeveer 68 % van de kinderen. Als een kind intellectuele capaciteiten heeft op hoogbegaafdheidsniveau ligt de IQ score hoger dan 130 (zeer intellectueel). Daar tussen vind je nog een groep kinderen met een IQ van 115-130 deze groep valt onder de noemer intellectueel of meerbegaafd. In de onderstaande grafiek wordt een duidelijk beeld geschetst van de bovengenoemde verdeling. (van Gerven 2001)

Behalve dat het intelligentieniveau een voorwaarde is om tot prestaties te komen, zijn wetenschappers het er ook over eens dat persoonlijkheids- en omgevingsfactoren belangrijke elementen zijn om te komen tot prestaties op hoogbegaafd niveau. Al zoekende in verschillende bronnen over hoogbegaafdheid kwam ik steeds de theorieën tegen van Renzulli, Mönks, Heller en Gardner. Hieronder zal ik deze theorieën uitwerken.

2.2 Het tradisch model van Renzulli en Mönks.

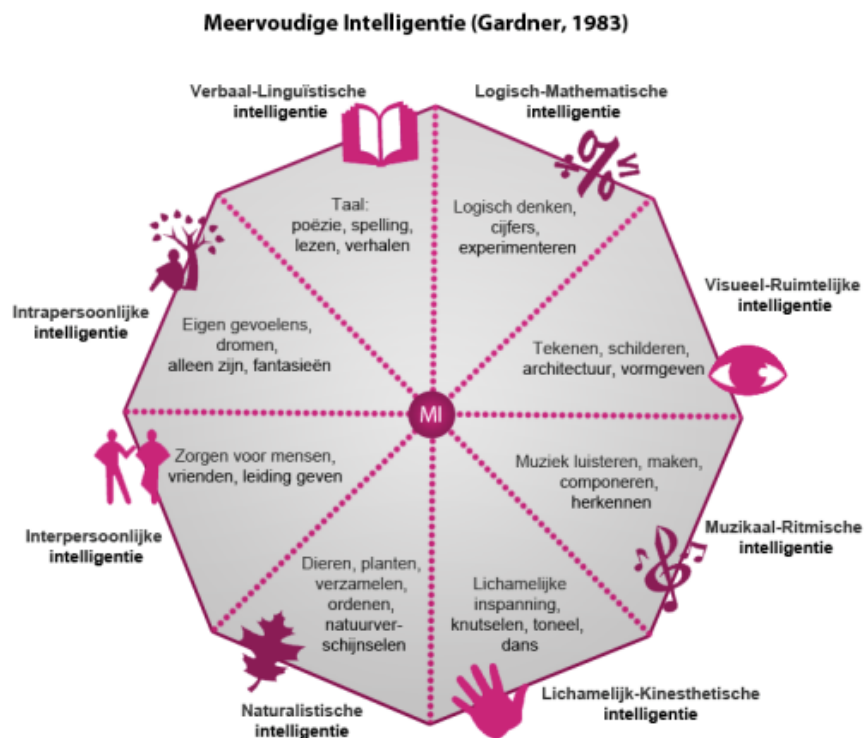
Renzulli(1985) stelde dat begaafdheid een interactie is tussen drie aanlegfactoren – een bovengemiddelde intelligentie, een hoog niveau van taakgerichtheid en een hoog niveau van creativiteit. Deze opvattingen van Renzulli staan ook bekend als het drie-ringenconcept. Mönks (1993) voegde aan het model van Renzulli drie omgevingsfactoren toe: school, vrienden en gezin en plaatste deze in een driehoek om de ringen heen. Deze factoren hebben invloed op het al dan niet harmonieus ontwikkelen van begaafdheid.

2.3 Intelligentie volgens Gardner.

Gardner (1983) definieert intelligentie als volgt: “Intelligentie is het vermogen om problemen op te lossen en ook het vermogen om nieuwe problemen te bedenken”. Gardner spreekt van verschillende manieren van intelligent zijn. De verschillende soorten intelligentie die hij onderscheidt zijn dezelfde als die van Heller.

In het volgende model worden de intelligenties volgens Gardner weergegeven:

Bron: Landelijk Informatiepunt (Hoog)begaafdheid PO

hoogbegaafdheid.slo.nl

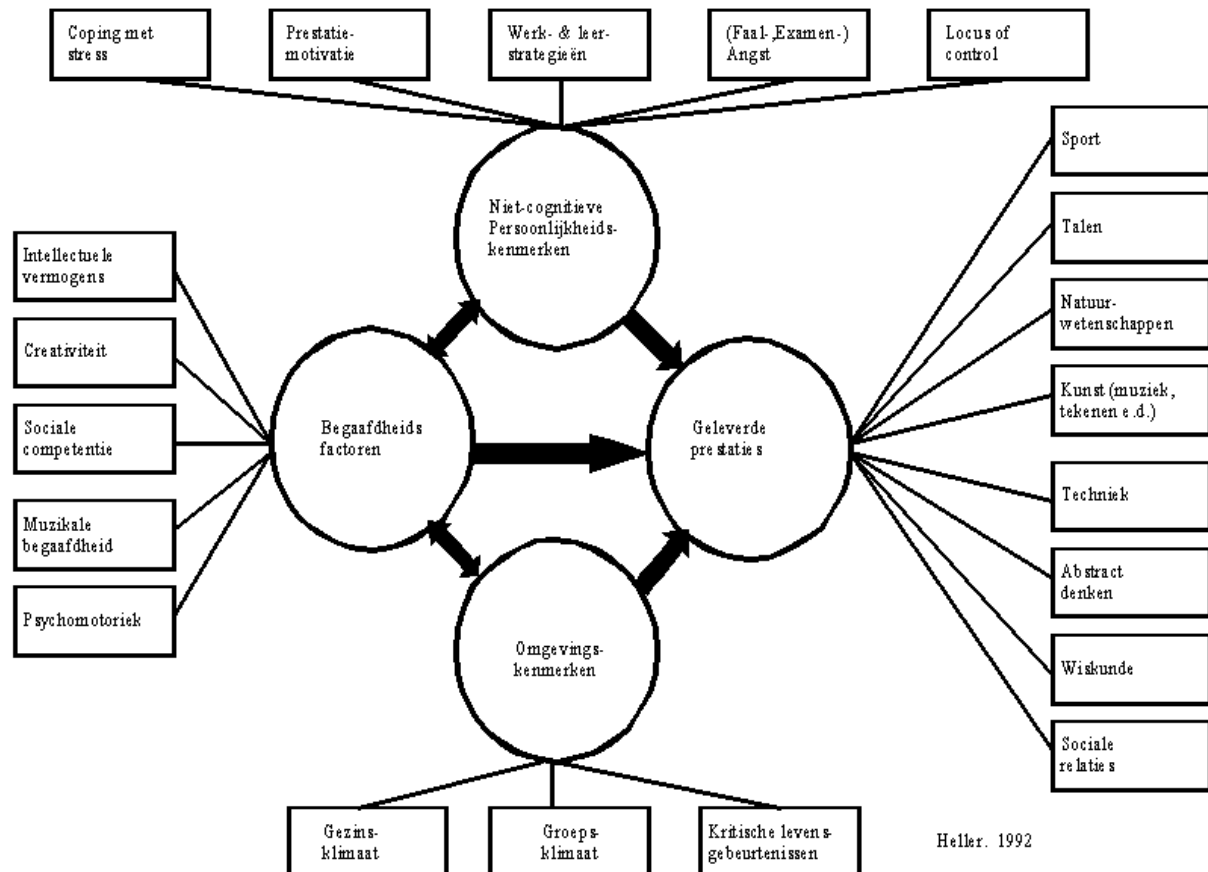
Een hoogbegaafde leerling zal op meerdere gebieden meervoudig intelligent zijn.

Hoogbegaafde kinderen scoren een IQ van 130 of hoger. Om deze hoge IQ-score te halen ben je verbaal /linguïstisch (taalknap), logisch/mathematisch (rekenknap) en/of visueel/ruimtelijk (beeldknap) intelligent.

Dat wil niet zeggen dat een kind met een laag IQ niet intelligent is. Het kan namelijk best zijn dat je bijvoorbeeld alleen muzikaal gezien intelligent bent. In zo'n geval wordt gesproken over een “*muzikaaltalent*”.

2.4 Het multifactorenmodel van Heller.

Het multifactorenmodel van Heller (Heller en Ziegler, 2000) gaat verder en noemt meerdere kenmerken en factoren die invloed hebben op het uiteindelijke niveau van de hoogbegaafdheid (begaafdheidsfactoren, niet cognitieve persoonlijkheidskenmerken, omgevingskenmerken en prestaties).

In dit model komen de theorieën van Renzulli en Monks en de theorieën van meervoudige intelligentie van Gardner samen. Heller gaat ervan uit dat hoogbegaafdheid wordt bepaald door aanleg (predictoren) en sociaal gevormde vaardigheden (moderatoren). Zijn model maakt een duidelijk verschil tussen prestaties en capaciteiten. Hoogbegaafdheid ontwikkelt zich op basis van individuele, cognitieve, motivationele en sociale mogelijkheden. Het waargenomen gedrag is geen weerslag van de capaciteiten op zichzelf, maar is een gevolg van een dynamiek tussen begaafdheidsfactoren, niet-cognitieve persoonlijkheidskenmerken en omgevingsfactoren. Heller zegt dat hoogbegaafden hun talent niet noodzakelijk in de vorm van uitzonderlijke prestaties uiten, maar dat zij op grond van hun aanleg en

stimulerende omgeving makkelijker dan gemiddeld begaafde leerlingen tot die uitzonderlijke prestaties kunnen komen. Heller geeft ook aan dat *motivatie* een invloed heeft op de prestatie, net zoals *omgaan met stress*, *leer- en werkstrategieën* en *faalangst*. Hiermee verklaart hij enerzijds waarom de succesvolle hoogbegaafde uitzonderlijke prestaties kan neerzetten en anderzijds waarom andere hoogbegaafden dat niet realiseren en onderpresteren, bijvoorbeeld omdat ze te weinig gemotiveerd zijn of faalangst hebben.

2.5. Conclusie

Op basis van bovenstaande inzichten kan ik de volgende conclusies trekken.

Hoogbegaafden kinderen hebben naast een hoge intelligentie het vermogen om op een creatieve wijze met vragen en antwoorden om te gaan en er is sprake van een innerlijke sterke taakgerichtheid c.q. doorzettingsvermogen. Hoogbegaafdheid ontwikkelt zich op basis van individuele, cognitieve, motivationele en sociale mogelijkheden.

2.6 Specifieke onderwijsbehoeften (hoog)begaafde leerlingen

Vaak kunnen (hoog)begaafde leerlingen goed en snel leren. Ze beschikken over de potentie om hoge prestaties te leveren. Toch komen deze prestaties niet altijd tot uiting. Leerlingen worden in het onderwijs vaak niet op hun niveau aangesproken. Volgens de theorie van Vygotsky vindt ontwikkeling plaats volgens twee mechanismen:

- het interiorisatiemechanisme (ook wel internalisatie), dit is het principe waarbij datgene wat er gebeurt eerst op sociaal niveau gebeurt en vervolgens op individueel gebeurt. Dit houdt dus in dat er eerst samen iets opgelost wordt, waardoor het kind het de volgende keer zelf op kan lossen
- de werking van de zone van naaste ontwikkeling. Vygotsky gaat er van uit dat de leerling leert in aansluiting op wat hij al weet, maar het moet wel nieuw of uitdagend zijn om daadwerkelijk van leren te kunnen spreken.

Voor (hoog)begaafde leerlingen liggen de leerstappen en de inoefentijd anders dan voor andere leerlingen. Leerkrachten houden hier in het huidige onderwijs te weinig rekening mee. Er is dan geen sprake van een stap naar de zone van naaste ontwikkeling maar er is sprake van blijven in de fase van de actuele ontwikkeling,

wellicht zelfs van de gepasseerde ontwikkeling. (Kuipers, 2010) Hierdoor worden ze onvoldoende op het juiste niveau aangesproken en begeleid waardoor leerlingen gedemotiveerd raken wat gedragsproblemen en onderpresteren als gevolg kan hebben. Volgens de Onderwijsraad (2007) is er bij 10 tot 18% van de leerlingen sprake van onderpresteren. Het is dus heel belangrijk om te kijken naar de specifieke onderwijsbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen. Als ik kijk naar de situatie bij ons op school, dan is demotivatie ook een belangrijk probleem bij de leerlingen. In gesprek met twee (hoog)begaafde leerlingen bij ons op school, is dit ook duidelijk naar voren gekomen. Beiden hadden meer uitdaging gewild en ook dat deze uitdaging eerder was ingezet, “bijvoorbeeld al vanaf groep 4”. Een leerling gaf aan ook wiskunde als huiswerk te willen hebben. Ook in de gesprekken met de ouders van deze leerlingen kwam dit naar voren. Ouders zouden willen dat we de leerlingen uitdagen naar oplossingen te zoeken. Dat ze leren omgaan met frustratie en leren leren.

2.7 Onderwijsaanpassing

(Hoog)begaafde leerlingen op school vragen om onderwijsaanpassingen; genoemd worden (www.slo.nl):

- Versnellen: vervroegd instromen in groep 1, groep overslaan, doorlopen van meerdere groepen in een schooljaar, versnellen voor een bepaald vak.
- Compacting: minder instructie, minder herhalings- en oefenstof, door leerstof heen werken op eigen tempo, vooraf toetsen en alleen nog onbeheerste stof aanbieden.
- Verrijking: verrijkingsstof aanbieden die een beroep doet op creativiteit, open opdrachten, hoog abstractieniveau, hoge mate van complexiteit, meerwaarde ten opzichte van reguliere lesstof, onderzoekende houding stimuleren.

Zowel in het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs zijn belangrijke aandachtspunten: een heldere visie op (hoog)begaafdheid, een schoolbreed gedragen (school)plan, aanpassingen binnen het curriculum en een goede communicatie met ouders. Samenwerking tussen alle betrokkenen kan onderpresteren van het hoogbegaafde kind en een afnemende motivatie voorkomen.

2.8 Internationalisering

In Amerika en Canada zijn er een groot aantal, veelal particuliere, programma's gestart om hoogbegaafde leerlingen te ondersteunen en mogelijkheden te bieden om hun talenten verder te ontwikkelen. Ook bieden scholen een *early entrance* aan voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat kinderen in die landen pas naar school gaan als ze 5 jaar oud zijn.

Early entrance (het vroeger naar school of naar groep 3 gaan)

In Nederland is het in principe niet mogelijk om een kind vóór het vierde jaar naar school te laten gaan. Versnelling naar groep 3 is wél mogelijk. Onderzoek in de Verenigde Staten en Australië (o.a. Gross 1999) laat zien dat het vroeger naar groep 1 of 3 gaan zeker positief kan zijn voor kinderen, zowel wat betreft schoolse vaardigheden als op sociaal emotioneel gebied, mits een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden. Overigens wijst Gross (1992) erop dat vooral voor de zeer begaafde leerlingen een 'early entrance' zeker niet voldoende is, en dat een aangepast programma noodzakelijk blijft (CBO-KUN Nijmegen).

In het artikel; "A five-point list from A Nation Deceived ***How Schools Hold Back America's Brightest Students*** ... (Susan & 2005) *includes things every classroom teacher can do*" worden 5- dingen genoemd die elke leerkracht zou moeten (kunnen) doen:

1. Herken talentvolle leerlingen
2. Zorg voor nieuwe uitdagingen en kansen
3. Informeer de ouders over de mate van vooruitgang
4. Minimaliseer instructie over wat leerlingen al weten
5. Maak de school tot een positieve ervaring voor alle studenten inclusief de slimste.

Talentvolle leerlingen krijgen onderwijs in aparte scholen of aparte klassen. Deze klassen worden in Amerika soms "Congregated Gifted Classes" genoemd. In Nederland kennen we deze vorm van onderwijs op de Leonardoscholen.

In het artikel; *Small poppies: Highly gifted children in the early years*

Roeper Review Vol. 21, No. 3, pp. 207-214 ,1999 schrijft Miraca Gross:

Talentvolle, begaafde kinderen lopen een risico op onze scholen. Een groot deel van de leerkrachten heeft tijdens zijn / haar opleiding onvoldoende kennis opgedaan om de verschillende vormen van (hoog) begaafdheid te signaleren. Interventies die goed werken bij matig begaafde studenten worden verondersteld ook goed te werken bij hoogbegaafde leerlingen. We moeten ervoor waken dat hoogbegaafde leerlingen niet al in het eerste jaar dat ze op school zitten afhaken en boos en gedemotiveerd raken. Of dat ze door onbegrip of onvermogen van de leerkracht meesters worden in camouflage. Het is belangrijk om hoogbegaafde talentvolle leerlingen al in een vroeg stadium te signaleren en ons onderwijs aan te passen aan de specifieke behoeften van deze leerlingen.

2.9 Conclusie

Uit bovenstaande inzichten heb ik de volgende conclusie getrokken. Het is belangrijk om het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen aan te passen aan hun specifieke onderwijsbehoeften, zodat zij hun potentieel goed kunnen benutten en niet gaan onderpresteren of werkhouding of gedragsproblemen gaan ontwikkelen. Daarbij dienen leerkrachten over voldoende kennis te beschikken om de leerlingen uit te dagen en te stimuleren tot het leren leren. De leerkrachten moeten hoogbegaafde leerlingen al in een vroegtijdig stadium kunnen signaleren om demotivatatie voor school te voorkomen, wat zich kan uiten in gedragsproblematiek en onderpresteren. De school dient te beschikken over een heldere visie op hoogbegaafdheid, een gedegen plan van aanpak te hebben en een goede communicatie met de ouders te onderhouden. Deze conclusie zal ik meenemen in het maken van ons beleidsplan.

2.10 Signalering van (hoog)begaafde leerlingen.

Om te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichting om het onderwijs aan te laten sluiten bij de mogelijkheden en ontwikkelingsbehoefte van de leerling is het gebruik van een protocol onontbeerlijk. Binnen de school moeten afspraken worden gemaakt en worden vastgelegd over het leerstofaanbod, pedagogisch en didactisch handelen en het hanteren van leerlijnen (Pameijer & Van Beukering 2006). Een signalerings-instrument helpt de school in kaart te brengen welke leerlingen volgens de

opvattingen van de school nu echt behoefte hebben aan een ander onderwijsaanbod en een andere begeleidingsvorm. In Nederland zijn de volgende protocollen gangbaar: het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid, het SiDi-3 protocol en Begaafdheid in beweging.

Het optimaal gebruik van een protocol voor signalering, diagnostiek, vervroegde doorstroming en het instellen van leerlijnen zal voor erkenning van begaafdheid en een adequaat onderwijsaanbod kunnen zorgen (Wolters 2008). Echter een belangrijk aandachtspunt vormen de “onderpresteerders”. Ook het competentieniveau van de leerkrachten is belangrijk om op zorgvuldige wijze om te gaan met de resultaten van het proces van signaleren en diagnostiek. Daarom is het verstandig dat binnen een team de volgende competenties worden ontwikkeld (van Gerven 2008)

- Kennis van de reguliere ontwikkeling van kleuters
- Kennis van het beoordelen van toetsresultaten
- Opstarten/ uitvoeren van een onderzoek
- Interpretieren van de resultaten.

Om leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong (of achterstand) vroegtijdig te signaleren is het prettig dat leerkrachten naast algemene informatie over het kind ook informatie krijgen over de ontwikkeling van het kind. Van Gerven & Drent (2000) stellen vast dat om de ontwikkeling van een kind goed in kaart te brengen een vaste vragenlijst beschikbaar moet zijn zodat over alle leerlingen dezelfde basisinformatie wordt verkregen.

Uit de enquête onder de leerkrachten (zie bijlage 1) blijkt dat zij ook behoeften hebben aan een signaleringinstrument. Ook de ouders hebben aangegeven dat ze het belangrijk vinden om al in een vroeg stadium geïnformeerd te worden bij een vermoeden van (hoog)begaafdheid. Een aanpassing van het inschrijfformulier wordt ook gezien als een mogelijk verbeterpunt. Deze punten zullen worden meegenomen bij de totstandkoming van het beleidsplan.

Hoofdstuk 3 Het doel en de resources

3.1 Het doel

Het doel dat we met dit onderzoek willen bereiken is het realiseren van een doorgaande leerlijn voor (hoog)begaafde leerlingen.

De opbrengst voor onze school is als volgt verwoord:

In een plan van aanpak wordt beschreven hoe we (hoog)begaafde leerlingen vroegtijdig kunnen signaleren en heeft elke leerkracht voldoende handvatten (kennis / middelen / materialen) om een zo optimaal haalbare begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen te realiseren en te waarborgen.

We willen graag dat de leerlingen betrokken zijn bij hun leerproces. Dat ze uitdagingen aangaan, ook of juist als het moeilijk wordt. De leerlingen zijn actief en ervaren de leerstof niet meer als “saai”.

Als ons doel bereikt is weten leerkrachten hoe ze (hoog)begaafde leerlingen kunnen signaleren. Dan hebben ze kennis over (hoog)begaafdheid, onderpresteren en faalangst. Ze hebben zicht op de sociaal-emotionele ontwikkeling van deze leerlingen. De leerkrachten weten welke lesstof er aangeboden kan worden. Er zijn voldoende materialen en middelen beschikbaar.

We kunnen ouders een gedegen plan van aanpak laten zien. Welke stappen worden er ondernomen op onze school wanneer er een vermoeden is van (hoog)begaafdheid. In het plan wordt ook beschreven hoe de begeleiding van deze leerlingen eruit ziet. Tevens willen we naar ouders duidelijk de grenzen van onze mogelijkheden aangeven.

Deze verandering zal zowel van invloed zijn op onze visie, onze strategie, onze organisatie en de cultuur van onze school. Dit vraagt dus een enorme inspanning van het gehele team. Het is goed om hier heel bewust mee om te gaan. Op directie niveau zal bekeken worden welke middelen (budget en formatie) er beschikbaar zijn.

3.2 Hoe doen we het nu?

In ons zorgplan staat het volgende beschreven: “*Onze school heeft nadrukkelijk aandacht voor **goed presterende en hoogbegaafde** kinderen volgens een vast protocol*”.

Bij navraag aan de directie en IB-er bij ons op school is gebleken dat we inderdaad een protocol in de kast hebben staan. Echter dit was niet bekend bij het team en het protocol was onvoldoende concreet uitgewerkt. Zo is de situatie ontstaan dat de begeleiding van (hoog) begaafde leerlingen sterk afhankelijk is van de leerkracht die voor de klas staat. We hebben binnen het team afgesproken dat leerlingen die goed presteren op rekengebied in aanmerking komen voor compacten en verrijken. Hiervoor is een beleidsplan gemaakt en zijn er voor alle klassen verrijkingsmaterialen op rekengebied besteld. In groep 8 wordt gebruik gemaakt van “Topklassers”. Leerlingen die zeer goed presteren bij rekenen en spelling mogen hiervan gebruikmaken en leren Spaans, Italiaans, wiskunde e.d. Ook zijn er in sommige klassen gedifferentieerde weektaken. Die differentiatie is te vinden in tempo, lengte en/of moeilijkheidsgraad. Bovendien bestaat de mogelijkheid binnen onze school om onder bepaalde voorwaarden een klas over te slaan. Echter deze voorwaarden zijn niet specifiek beschreven en dit zorgt dan ook voor onduidelijke situaties bij ouders. “Maar hij is ook door naar een andere klas, waarom onze zoon dan niet?”

Als ik ons doel op een schaal zou moeten weergeven zou ik dat als volgt weergeven:

Ik ben op deze score gekomen omdat ik vind dat er al een aantal stappen genomen zijn. We hebben een nulmeting verricht door de digitale checklist hoogbegaafdheid (slo) in te vullen. Er is op de teamvergadering meerdere malen gesproken over ons voornemen om te komen tot een doorgaande lijn voor hoogbegaafde leerlingen. Leerkrachten hebben een enquête ingevuld (zie bijlage). We hebben op deze wijze commitment verkregen binnen het team over het plan. We laten leerlingen rekenen

volgens de methode compacten en verrijken. We zijn de mogelijkheden voor het opstarten van een plusklas aan het verkennen.

Er is contact met externe deskundigen op het gebied van hoogbegaafdheid. Er is aandacht op de teamvergadering voor hoogbegaafdheid. Leerlingen kunnen een klas overslaan of een klas versneld doorlopen.

Ik heb op school gevraagd welke mening mijn collega's hebben over deze score. Zij kwamen ook op een 4 uit omdat de mening is dat er al een aantal stappen genomen zijn maar ook dat we er nog lang niet zijn.

Om er voor te zorgen dat er op onze school een doorgaande leerlijn voor (hoog) begaafde leerlingen komt is het belangrijk dat er binnen het team een omslag komt. De leerkrachten zijn nu vooral intern, naar de eigen klas, gericht (M2-team, Lingsma 2009). Er worden ad-hoc en leerkracht afhankelijke oplossingen gekozen om het onderwijs aan de (hoog)begaafde leerlingen aan te passen. We willen toe werken naar een doorgaande leerlijn voor (hoog)begaafde leerlingen binnen de hele school, waarbij leerkrachten voldoende handvatten hebben (kennis / middelen / materialen) om een zo optimaal haalbare begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen te realiseren en te waarborgen. Dit vraagt van het team een ontwikkeling naar een samenhangend team dat verantwoordelijkheid neemt op schoolniveau en binnen de verandering niet alleen op de eigen taak maar ook op de ander betrokken is. (M3-team, Lingsma 2009).

Veldonderzoek

Om een goed antwoord te kunnen geven op mijn onderzoeksvragen heb ik ook een veldonderzoek uitgevoerd binnen onze organisatie.

Het protocol.

Het protocol hoogbegaafdheid bij ons op school is onbekend bij de leerkrachten. Het is onvoldoende concreet er worden geen handvatten gegeven voor de specifieke onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Er wordt gesproken over bijlagen maar deze zijn in het dossier nergens terug te vinden. In het protocol is enige theoretische informatie te vinden over hoogbegaafdheid.

Wat willen we als team aanpassen aan dit protocol? Tijdens een teamvergadering heb ik het bestaande protocol uitgereikt aan de leerkrachten. Aan hun de vraag welke aanpassingen zij graag zouden zien. Gesproken wordt over de volgende aanpassingen:

- Er is behoefte aan meer theoretische onderbouwing.
- Leerkrachten willen handvatten, hoe kunnen we signaleren en diagnostiseren?
- Waar of bij wie kunnen we terecht bij vragen.
- Welke materialen/ middelen kunnen we inzetten bij deze leerlingen.
- Hoe gaan we deze leerlingen begeleiden in de klas?
- Gaan we aanpassingen maken in de weektaak?

Er wordt besloten dat het projectteam alle overwegingen/opmerkingen meeneemt in de besluitvorming en deze in een later stadium zal presenteren aan het team. In het projectteam hebben we besloten dat de opzet van het beleidsplan van Jan Kuipers (Cedin) als uitgangspunt zal gelden. We hebben om tegemoet te komen aan de wens van signaleren het signaleringsprotocol SIDI-3 besteld (Eduforce). Dit protocol bevat instrumenten om de ontwikkelingsvoorsprong bij kleuters en de mate van een hoog begaafdheid in kaart te brengen. Voor de theoretische onderbouwing is contact opgenomen met de OBD. Zij zullen een teamscholing gaan verzorgen. We maken afspraken over het compacten van de lesstof. Bij het compacten van rekenen en taal maken we gebruik van de adviezen van SLO. Naast het compacten van de lesstof moet er ook verrijkingsmateriaal aangeschaft worden. Het verrijkingsmateriaal dat nu bij ons op school aanwezig is, is ontoereikend. Na een bezoek aan Bekius (groothandel voor schoolmateriaal) hebben we gekozen voor Levelwerk (Cedin/Bekius). Levelwerk biedt een **totaalaanbod van verrijkende activiteiten op het gebied van taal/lezen en rekenen**. Daarnaast biedt Levelwerk de mogelijkheid om met zelf gekozen onderwerpen aan de slag te gaan. Doel van deze werkwijze is tweeledig: aansluiten bij de motivatie van de leerling en het oefenen van metacognitieve, maar ook sociaal-emotionele en creatieve vaardigheden. Om voor een goede invoering van Levelwerk te zorgen is er afgesproken dat een gecertificeerd trainer ons komt begeleiden bij de implementatie.

3.3 Resources

Uit de SWOT-analyse (van Koll, 2011, bijlage 3) van onze school blijkt het volgende:

1. Op bestuursniveau en op samenwerkingsverbandniveau bestaan er vergevorderde plannen waarin beschreven wordt hoe de zorg voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften ingevuld moet worden. Deze plannen moeten op schoolniveau nader uitgewerkt worden in visie, competenties en middelen. Hiervoor is de teamscholing Kind op de Gang als instrument ingezet.
2. De zorg voor zwakpresterende leerlingen is voldoende beschreven. Om ook de goed presterende leerlingen voldoende uitdaging te kunnen bieden moet er nog aanvullend beleid gemaakt worden.

Deze uitkomsten zijn besproken in het team en er is commitment over het voornemen om een doorgaande lijn te creëren voor (hoog)begaafde leerlingen. Het commitment is zowel onder de leerkrachten als binnen de directie groot te noemen. Dit wordt mede veroorzaakt door recente ontwikkelingen binnen onze school zoals de aanmelding van een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong en de handelingsverlegenheid bij leerkrachten met (hoog)begaafde leerlingen in hun klas. Er is geen weerstand tegen de voorgenomen verandering. De leerkrachten zien het belang van een beleidsplan hoogbegaafdheid in zowel voor zichzelf als voor de leerlingen en de ouders. Er zijn wel medewerkers die zich zorgen maken of ze aan de nieuwe eisen kunnen voldoen. Deze zorg wil ik wegnemen door voor een goede begeleiding te zorgen. Zowel in de implementatie fase als daarna.

Startpunt voor de beleidsontwikkeling is de uitkomst van de Digitale Checklist voor Hoogbegaafden (SLO) en de teamscholing Kind op de Gang. De teamscholing Kind op de Gang leidt uiteindelijk tot een zorgprofiel voor onze school en een plan van aanpak voor de ontwikkeling van nieuwe expertise in het omgaan met leerlingen met speciale onderwijsvragen. Voor onze school hebben wij gekozen voor ontwikkeling op het gebied van autisme, faalangst, taal/lees-stoornis en hoogbegaafdheid. In het kader van dit onderzoek zal ik samen met het team en de directie de ontwikkeling op het gebied van hoogbegaafdheid nader uitwerken.

Door middel van een interne screening (digitale checklist en enquête leerkrachten) en in overleg met de teamleden hebben we gekeken welke aanpassingen/mogelijkheden er op onze school aanwezig zijn om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoefte van (hoog)begaafde leerlingen. Bovenstaande resources zullen een positieve bijdrage leveren aan het welslagen van het doel.

Een belangrijk aandachtspunt is het competentieniveau van de leerkrachten. Er is nog onvoldoende kennis aanwezig over hoogbegaafdheid om een goede signalering en begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen mogelijk te maken. Uit de literatuurstudie blijkt dat dit wel een belangrijke voorwaarde voor succes is.

Ook blijkt uit de literatuurstudie dat vroegtijdig signaleren van hoogbegaafdheid heel belangrijk is om onderpresteren te voorkomen. We zullen hiervoor een aanpassing moeten maken in het intakeformulier en een signaleringsinstrument moeten aanschaffen.

Hoofdstuk 4 Interventies

In dit hoofdstuk zal ik beschrijven hoe het beleidsplan tot stand zal komen. Er wordt een inschatting gemaakt van het team en mijn eigen rol in het verandertraject.

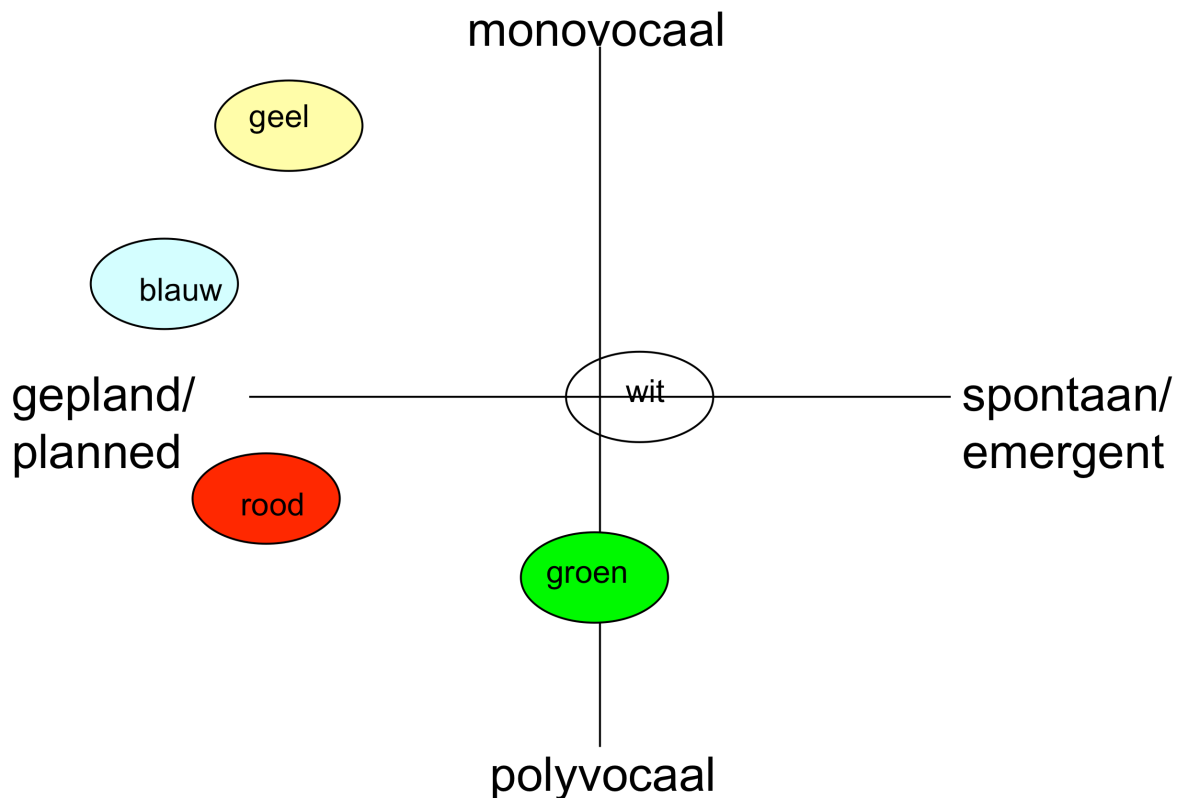
4.1. Probleemdefinitie

De eerste fase in het verandertraject is het definiëren van het probleem en het formuleren van de doelstelling. De aanleiding voor dit onderzoek is voortgekomen uit handelingsverlegenheid bij leerkrachten die (hoog) begaafde leerlingen in de klas hebben. Leerkrachten weten niet voldoende over hoogbegaafdheid, het protocol, zoals opgenomen in ons zorgplan, is onvoldoende concreet, er zijn onvoldoende materialen aanwezig op school om in te zetten bij ons onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen. Het huidige verandertraject kenmerkt zich op basis van directieve, ad-hoc besluitvorming. De reden van deze aanpak is dat de directie een zekere druk van de ouders voelt om snel besluiten te nemen.

Het grote nadeel van deze aanpak is dat er beleid wordt gemaakt op basis van een individuele situatie, dat de aanpak niet is geborgd en dat de betrokkenen onvoldoende geëquipeerd zijn om het besluit op adequate wijze uit te voeren. Het team wordt voornamelijk verteld wat ze moeten doen en onvoldoende waarom.

Deze aanpak kenschetst zich als een vorm van geeldrukdenken in de beschrijving van De Caluwé (2006). De Caluwé onderscheidt vijf manieren van denken over veranderen. Veranderingen kunnen van bovenaf opgelegd worden (monovocaal) of vanaf het niveau van de medewerkers (polyvocaal). Ze kunnen spontaan en van tevoren gepland worden. De Caluwé heeft de vijf manieren verschillende kleuren gegeven. Voor het invoeren van gele veranderingen heb je de macht van bovenaf nodig. In dit geval de directie.

Caluwé's kleurendenken in Homan's schema

Thijs Homan, Organisatiedynamica (2005)

De directie heeft de huidige situatie onderkend en besloten dat er een doorgaande leerlijn voor de hele school moet komen die geborgd is en gedragen wordt door het team. In dit geval zal de verandering zich ontwikkelen richting blauw- en rooddrukdenken. Nog wel gepland maar meer richting het niveau van de werknemers.

Er is een projectteam gevormd bestaande uit de directeur, de IB-er en ik. De opdracht voor het projectteam luidt:

- Maak een beleidsplan waarin wordt beschreven hoe wij ons onderwijs passend kunnen maken voor hoogbegaafde leerlingen met als doel te komen tot een doorgaande leerlijn voor de hele school.

Het projectteam zal gebruik maken van de kennis en kunde van de collega's en regelmatig terugkoppeling verzorgen naar het team teneinde commitment voor het plan te verkrijgen en te behouden. Tevens zal er overleg zijn met ouders en

leerlingen om ook hun expertise en bevindingen mee te kunnen nemen in het beleidsplan. E.e.a zal leiden tot een zorgvuldige besluitvorming.

Binnen het projectteam ben ik aangesteld als projectleider. De rol van de IB-er is kennisleverancier, de rol van de directeur is randvoorwaardelijk en beslissend. Mijn rol als projectleider is kennisleverancier en ik ben verantwoordelijk voor het aansturen van het projectteam en het monitoren van de voortgang. In deze rol ben ik tevens degene die het verandertraject vorm geeft en begeleid.

4.2. Het verandertraject.

Voor het verandertraject is gekozen voor de interactieve regieaanpak (Kloosterboer 2008). Deze aanpak is gekozen om de volgende redenen:

- Deze aanpak past het beste bij het maken van beleid
- De aanpak is een combinatie van proces en productverandering
- Er is ruimte voor inbreng
- Het initiatief en het regie blijft bij de leidinggevende.

Hoe staat de gekozen aanpak in relatie met de kleuren van de Caluwé?

- De interactieve regie aanpak heeft zowel aspecten van geel-, blauw- en rooddrukdenken in zich. Mijn voorkeursstijl is rooddrukdenken, in mijn benadering ben ik sterk gericht op de mens in de organisatie. Dit houdt in dat ik mij goed bewust moet zijn van de belangrijke aspecten op het gebied van geel- en blauwdruk denken die voor dit verandertraject op onze school relevant zijn. Belangrijk kenmerk op het gebied van blauwdrukdenken dat bij mij niet zo sterk aanwezig is, is projectmatig werken. Ik ben geneigd gelijk van start te gaan. Hier ga ik in het traject rekening mee houden door een plan van aanpak te maken. Belangrijke aspecten van geeldrukdenken zijn onder andere het stellen van doelen en de wijze van acteren binnen organisaties waar macht en politiek een zekere rol spelen. Gezien de kleinschaligheid van onze organisatie (11 personen) en de familiale cultuur spelen deze aspecten minder. Blijft over dat ik mij wel bewust moet zijn van het stellen van doelen. Deze zal ik beschrijven in een stappenplan. Prettig hierbij is dat de andere leden van het projectteam aspecten van

geel- en blauwdrukdenken in hun voorkeursstijl hebben. Zij hebben meer oog voor planmatigheid en de puntjes op de i. Hiermee vullen we elkaar dus mooi aan.

Een verandering volgens de interactieve regieaanpak kenmerkt zich volgens een aantal stappen (Kloosterboer 2008). Deze stappen zal ik hieronder nader omschrijven.

1. Initiatief: Het initiatief voor deze transformatie is voortgekomen uit de sterkte/zwakte analyse van onze school die ik gemaakt heb voor de eindopdracht van IB02 en de studiedag Kind op de Gang. Bij beide gelegenheden kwam bij het team de wens naar voren om beleid te ontwikkelen voor (hoog)begaafde leerlingen. Ook de recente ontwikkelingen bij ons op school, de aanmelding van een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong en de handelingsverlegenheid van leerkrachten heeft er toe geleid dat het initiatief tot het maken van een beleidsplan door de directie is genomen.
2. Oriënteren: Nadat de opdracht helder is verwoord zijn er gesprekken gevoerd door het projectteam met belanghebbenden. Het projectteam heeft gesproken met de collega's, ouders, leerlingen en derden. We hebben gevraagd welke verwachtingen/wensen er zijn met betrekking tot het beleidsplan. Aan de ouders is ook gevraagd hoe zij de begeleiding van hun kinderen graag zouden zien. Aan de leerlingen hebben we ook gevraagd welke dingen ze graag zouden willen behouden op school en wat er aangepast moet worden. Daarnaast is er veel tijd besteed aan documentstudie. Hiervoor is het zorgplan nader bekeken. We hebben de digitale checklist hoogbegaafdheid (slo) ingevuld. Deze checklist dient tevens als nulmeting en het projectteam heeft ons ingelezen in de theorie over hoogbegaafdheid.
3. Uitgangspunten en opties inventariseren: De digitale checklist hoogbegaafdheid (slo) is ingevoerd, verwerkt en besproken met directie. Er is ook een enquête gemaakt voor de teamleden (zie bijlage). In deze enquête wordt aan de teamleden gevraagd welke wensen en behoeften zij hebben ten aanzien van het beleidsplan. De enquête is verwerkt en weer besproken in de teamvergadering.

Op deze manier willen we het team betrokken en geïnformeerd houden, dit verhoogt de commitment. Met de directie zijn er gesprekken gevoerd over het budget en de formatie.

4. Opties voorleggen aan partijen, in dit geval de collega's: Deze opties zijn voortgekomen uit de oriëntatiefase tijdens de gesprekken met het team, de ouders en de leerlingen. Welke overwegingen/alternatieven gaan er zoal over tafel?
- *Willen we compacten en verrijken?*
 - *Kunnen leerlingen versnellen/klas overslaan? Onder welke voorwaarden?*
 - *Willen we een plusklas binnen de school?*
 - *Hoe gaan we signaleren? Willen we hiervoor gebruikmaken van een signaleringsinstrument? Aan welke criteria moet dit instrument voldoen?*
 - *Zijn er voorwaarden verbonden aan de plaatsing/toelating van hoogbegaafde leerlingen bij ons op school?*
 - *Welke materialen/middelen hebben we al op school? Wat moet er nog aangeschaft worden?*
 - *Is er budget om hierin te voorzien?*
 - *Welke consequenties heeft het realiseren van een plusklas voor onze formatie? Welke keuze maken we hierin?*

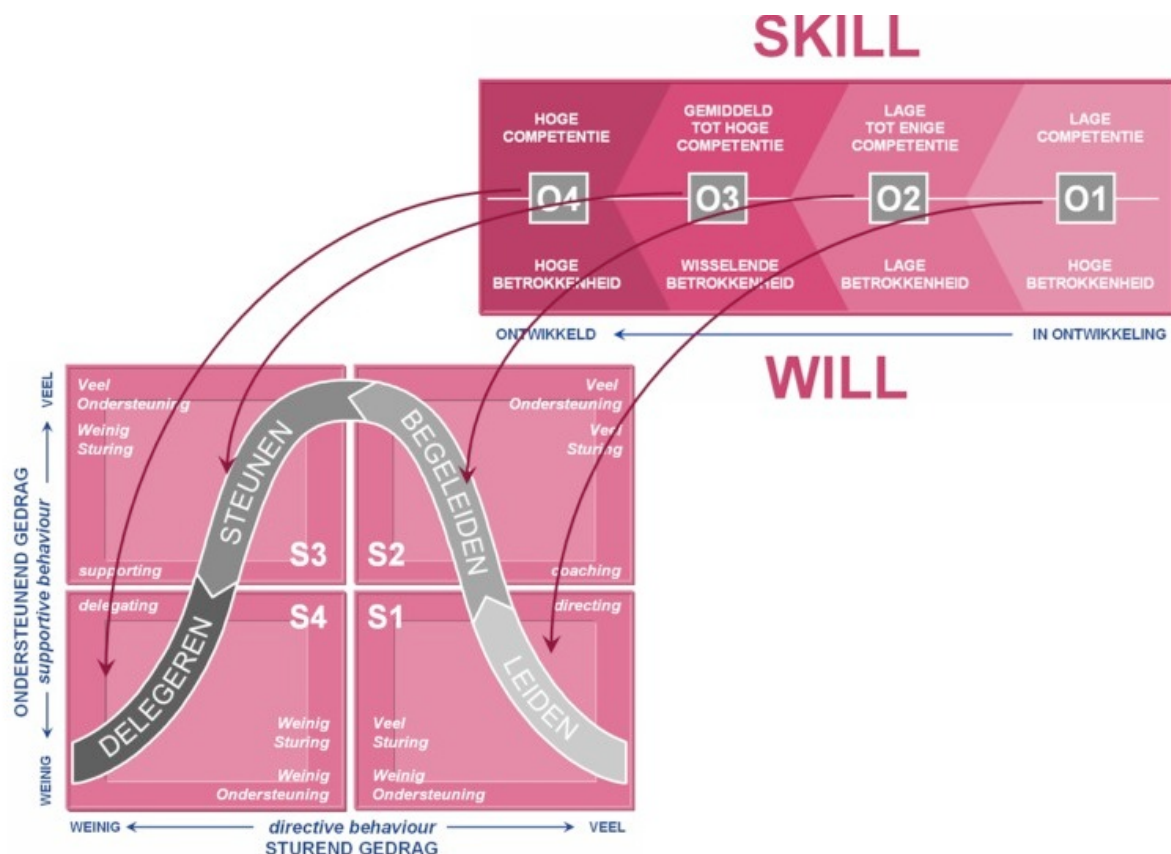
De collega's wordt gevraagd mee te denken over een keuze bij deze overwegingen of aanvulling te geven, bij deze fase zijn ook ouders en leerlingen betrokken, zij kunnen in gesprekken aangeven welke verwachtingen ze hebben ten aanzien van ons onderwijs aan hoogbegaafden. Aan het projectteam vervolgens de vraag om deze overwegingen mee te nemen en op basis daarvan een keuze te maken voor het beleidsplan. De keuzes worden vervolgens weer besproken in de teamvergadering. In deze fase wordt ook gevraagd waar het draagvlak ligt. Naar mijn mening is duidelijk geworden dat het draagvlak voor de verandering groot is en gedragen wordt door het team, de directie, de ouders en de leerlingen. Een ieder voelt zich gehoord en gezien. Dit blijkt door de betrokkenheid van de collega's. Zij komen uit zichzelf naar ons toe met ideeën en artikelen die ons zouden kunnen helpen om een goed beleidsplan te maken.

5. Conceptdocument opstellen: In het conceptdocument wordt rekening gehouden met de volgende punten: de belangrijkste opties worden beschreven, er worden afwegingscriteria opgesteld door de directie, (formatie en budget zijn o.a. belangrijke criteria) en er worden voorkeursoptie geselecteerd door het projectteam. In deze fase bevinden we ons op dit moment. In dit document worden alle opgedane inzichten verwerkt. We zullen uitgaan van het opzet beleidsplan (hoog)begaafdheid van Jan Kuipers (2005). Deze opzet zal aangepast worden aan onze situatie en wensen.
Na het schrijven van het conceptdocument volgen nog de volgende stappen van de interactieve regieaanpak:
6. Presenteren conceptdocument aan partijen
 - Onderhandelfase afsluiten → het plan onomkeerbaar maken
 - Commitment vragen aan alle betrokkenen
7. Overeenkomst tussen partijen
8. Uitwerken overeenkomst in projectorganisatie.

4.3 Mijn rol in het verandertraject

Tijdens een teamvergadering is er besloten dat er in een projectteam verder onderzocht gaat worden hoe wij bij ons op school kunnen komen tot een beleidsplan hoogbegaafdheid waarin leerkrachten handen en voeten krijgen om passend onderwijs te leveren aan deze leerlingen. Binnen dit projectteam heb ik de rol van teamleider gekregen. Het projectteam bestaat verder uit de directeur en de IB-er. Het ontwikkelniveau in het projectteam ligt op O4 (Situationeel leiderschap, Blanchard 2007). Dit staat voor hoge competentie en hoge betrokkenheid. Hier past sturing op niveau S4 bij, weinig sturing, weinig ondersteuning. Delegeren werkt het best bij professionals die zowel competent als betrokken zijn.

Op onderstaande figuur wordt dit nog eens duidelijk in beeld gebracht.

situationeel leiderschap, Blanchard 2007

In eerste instantie wordt er van mij als teamleider verwacht dat ik de grote lijnen uitzet. Hiervoor heb ik een plan van aanpak gemaakt zoals beschreven in § 4.2 .

Daarnaast moet het beleidsplan ook geïntroduceerd worden in het team.

Om ook het team mee te krijgen in de geplande veranderingen is het belangrijk om met een aantal factoren rekening te houden.

Het zal nodig zijn te investeren in mensen. Alleen dan kunnen zij werken aan goed onderwijs (v.d. Berg 2005). Betrokkenheid bij de vernieuwing is belangrijk voor het gevoel van competentie bij de leerkrachten. Van hen wordt verwacht te werken met het protocol, de nieuwe materialen en werkvormen. Er zijn verschillende varianten van betrokkenheid, zelfbetrokkenheid, taakbetrokkenheid, anderbetrokkenheid. Hoe leraren een vernieuwing beleven is van groot belang voor het welslagen ervan. Leraren zijn bereid zich voor een vernieuwing in te zetten als ze het doel ervan onderschrijven, van belang achten voor de school en het niet in strijd zien met hun

eigen belangen; en als ze voldoende mogelijkheden hebben om deze vernieuwing te realiseren en zich daarbij ondersteund weten door de schoolleiding (v.d. Berg 2005).

Duidelijk is geworden uit gesprekken met de verschillende teamleden, tijdens de vergadering of in de wandelgangen dat de betrokkenheid bij de verandering groot is. Leerkrachten ervaren op dit moment handelingsverlegenheid en willen graag handen en voeten om het onderwijs aan de (hoog) begaafde leerling in hun klas aan te passen. Ze zien het belang van de verandering in. Wel merk ik verschil op tussen de verschillende leerkrachten. Er zijn leerkrachten die zelf met ideeën en materialen aankomen over hoogbegaafdheid en nieuwsgierig zijn naar de vorderingen. Er zijn ook collega's die niet actief meedenken en afwachten waar het projectteam mee komt. Toch ervaren ook zij de noodzaak, blijkt uit gesprekken met deze collega's. Om een ieder een stem te geven in het beleidsplan heb ik de collega's een enquête laten invullen. Deze is door alle teamleden ingevuld. De uitkomst sluit ik bij als bijlage. (bijlage 1) Deze uitkomst is in het team gepresenteerd. Daarnaast is er een presentatie geweest over de vorderingen tot nu toe (zie bijlage 2). Ook staat het punt hoogbegaafdheid op de agenda van de teamvergadering zodat collega's in de gelegenheid gesteld worden om vragen te stellen of om het projectteam de vorderingen te laten bespreken.

Het beleidsplan bevindt zich op dit moment nog in een conceptfase. Hierna volgt de invoeringsfase in deze fase wil ik met de volgende aandachtspunten rekening houden.

De invoeringsfase is de overgang van denken naar doen. Tijdens de oriëntatiefase en uitwerkingsfase is er tijd ingeruimd om het draagvlak te vergroten tijdens de invoering is het belangrijk om tijd te winnen om het draagvlak niet kwijt te raken (Kloosterboer 2005). Het team heeft aangegeven dat er behoefte is aan training/opleiding. Kloosterboer geeft aan dat het belangrijk is om deze snel te starten. Daarnaast moet er budget beschikbaar gemaakt worden. Hiervoor heb ik overleg gevoerd met de directeur. Er is geld beschikbaar gesteld om materialen en scholing te verkrijgen. Op dit moment zitten we qua formatie heel krap. Onze ideeën voor een plusklas zullen we dus nog even opzij moeten zetten. In een brainstormsessie met het team hebben we nagedacht over creatieve oplossingen binnen de bestaande formatie. Er wordt gedacht aan workshops door derden. Anders

omgaan met weektaken en thema's. Juist hier ook de verdieping/verrijking opzoeken voor de (hoog)begaafde leerling. Leerkrachten inzetten tijdens de muziekles van de vakleerkracht of onderbouw leerkrachten om 14.45 uur inzetten om met een groepje kinderen aan de slag te gaan. Ook wil ik voldoende evaluatiemomenten inplannen als het beleidsplan eenmaal is ingevoerd.

Hoofdstuk 5. Conclusies en aanbevelingen.

5.1 Conclusie

We hebben een eerste stap gemaakt naar het verbeteren en passend maken van ons onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen. Door het schrijven van een concept beleidsplan zijn er belangrijke richtlijnen ontstaan waarmee we ons onderwijs kunnen verbeteren. Het team heeft achtergrondinformatie ontvangen over hoogbegaafdheid en hierdoor enige kennis gekregen over hoogbegaafdheid. De IB-er en ik hebben een studiedag hoogbegaafdheid bijgewoond. Van de lezingen heb ik een uittreksel gemaakt en deze ter informatie aan de leerkrachten uitgedeeld. Er is een signaleringsinstrument aangeschaft en door de verschillende teamvergaderingen over het onderwerp en het invullen van de digitale checklist hoogbegaafdheid (slo) en de enquête onder de teamleden hebben we zicht gekregen op de vragen: wat weten we al, wat willen we nog leren, hoe gaan we dit leren en wat hebben we daarvoor nodig. De verschillende teamleden hebben ook een grote stap gezet in het hele proces. Ze zijn betrokken en denken mee met de verandering. Ze zijn nieuwsgierig en enthousiast tijdens de teamvergadering. Hiermee is naar mijn idee het *doel in* dit onderzoek bereikt.

5.2. Aanbevelingen

Voor een doorgaande positieve ontwikkeling van dit verandertraject doe ik de volgende aanbevelingen:

Nog niet alle stappen van het verandertraject zijn doorlopen. Nu de eerste aanzet is gegeven is het belangrijk dat we het conceptplan gaan presenteren aan het team. Ook een terugkoppeling naar de betrokken ouders is een belangrijke stap in het gehele traject. Daarna moeten we de onderhandelfase afsluiten en het plan onomkeerbaar maken. Belangrijk voor het projectteam is om de collega's goed te informeren over het plan. Dat we onze motieven voor de verandering nog eens toelichten, dat er heldere informatie beschikbaar is over de werkwijze inclusief over de manier van ondersteunen en bewaken. Een belangrijk aandachtspunt is het competentieniveau van de leerkrachten. Er is nog onvoldoende kennis aanwezig over hoogbegaafdheid om een goede signalering en begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen mogelijk te maken.

Uit de literatuurstudie blijkt dat dit wel een belangrijke voorwaarde voor succes is. Mijn aanbeveling luidt dan ook om hier extra in te investeren. Dit wil ik doen door een externe deskundige in te huren voor een teamscholing. Ook wil ik leerkrachten van elkaar laten leren door middel van collegiale consultatie.

Ook het faciliteren van het onderwijs aan (hoog) begaafde leerlingen moet nog nader uitgewerkt worden. Het gaat hierbij om de personele, financiële en materiële middelen die de omschakeling mogelijk maken. In een gesprek met de directie is duidelijk geworden welk budget er voor komend schooljaar beschikbaar is om materialen aan te schaffen en begeleiding door externe deskundigen mogelijk te maken.

Uit een eerder onderzoek voor module IB02 blijken wij bij ons op school, volgens het INK-model, op de proces- en systeem georiënteerde fase onvoldoende te scoren. (Het INK-managementmodel bestaat uit negen aandachtsgebieden verdeeld over 5 organisatiegebieden en 4 resultaatgebieden. In de organisatiegebieden worden de acties ondernomen die tot resultaten op de resultaatgebieden moeten leiden.)

Dit heeft met name te maken met het niet beschikbaar zijn van een concrete misse en visie uitgewerkt in doelstellingen en de communicatie en terugkoppeling hierover. M.a.w. conform de beleidscyclus PDCA, (Plan, Do, Check, Act) wordt er wel beleid opgesteld en uitgevoerd. Maar het opgestelde beleid is niet zichtbaar verankerd in onze missie en visie. Voorts wordt er onvoldoende gemeten, geëvalueerd en bijgestuurd op deze plannen. Om er voor te zorgen dat het beleidsplan hoogbegaafdheid niet een vroegtijdige dood sterft is het goed om de visie te actualiseren en het hoogbegaafden beleid hierin een plaats te geven. Ook kan er dan nog een koppeling gemaakt worden naar de schoolgids en de website, zodat ouders ook weten wat ze op onze school kunnen/ mogen verwachten. Ook het ontwikkelen van competenties en het aanspreken van de medewerkers is in de PDCA-cyclus een belangrijk aandachtspunt. Het volgen van de beleidscyclus helpt het beleidsplan te borgen in onze school. Zo kan de school groei doormaken richting de proces en systeem georiënteerde fases van het INK-model.

Als aan deze aanbevelingen gehoor wordt gegeven verwacht ik dat we aan de *praktijkvraag* en het *doel* van dit onderzoek kunnen voldoen.

Nawoord

Iedereen die heeft meeg geholpen om dit onderzoek met succes af te ronden, die heeft meeg geleefd en steun en advies heeft gegeven wil ik van harte bedanken. Mijn directeur en IB-er die mij de kans hebben gegeven om een beleidsplan te maken. Het team voor hun enthousiasme en support, samen kunnen we nu zeggen dat onze school nadrukkelijk aandacht heeft voor goed presterende en hoogbegaafde kinderen!

Met name; Albert, Dieneke, Mirjam, Natascha en Mariette maar natuurlijk ook Jeroen die elke keer weer het onderzoek hebben doorgelezen en op-/aanmerkingen hebben geplaatst om tot verbeteringen te komen.

Bronvermelding

- Berg, R. & (2005). Succesvol leidinggeven aan onderwijsinnovatie. Alphen aan den Rijn: Kluwer
- Blanchard, K. & (2007). *Blanchard over leiderschap: Leid jezelf en anderen*. Amsterdam: (pp65/75) Pearson Education
- Caluwe, I. De & Vermaak, H. (2006). Denken over verandering in vijf kleuren *Leren veranderen, Een handboek voor de veranderkundige*. Deventer: Kluwer
- Cameron, K., Quinn R. (2008). Het model van concurrerende waarden. *Onderzoeken en veranderen van organisatiecultuur*. Den Haag: Sdu Uitgevers bv
- Clijsen, A. e.a. (2007). *1-zorgroute, Naar handelingsgericht werken*. WSNS plus en KPC groep
- Drent, S., & Gerven, v. E. (2007). *Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*. Assen: Van Gorcum
- Fontys OSO (2009). Reader IB04SM09, *Intern begeleider en veranderingsprocessen*. Tilburg: Fontys OSO
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books
- Gerven, v. E. (red) (2009). *Handboek hoogbegaafdheid*. Assen: Van Gorcum
- Gerven, v. E. (2008). *Slim beleid, Keuzes en consequenties bij beleid voor hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*. Assen: Van Gorcum
- Homan, T. (2005). Organisatiedynamica, Theorie en praktijk van organisatieverandering. Den Haag: Sdu Uitgevers bv
- Kloosterboer, P. (2008). Voor de verandering, *Over leidinggeven aan organisatieverandering*, Den Haag: Sdu Uitgevers bv

- Koll. v. J, (2011) Eindopdracht IB02, Beleid en organisatie, SWOT-analyse
- Kuipers, J. (2010). *De kracht in jezelf*. Drachten: Eduforce uitgeverij
- Lingsma, M. (2009). *Aan de slag met teamcoaching*. Barneveld: Nelissen
- Monks, F.J. & Ypenburg, Y. (1995). *Hoogbegaafde kinderen thuis en op school*. Alphen a/d Rijn: Samsom.
- Pameijer, N. & van Beukering, T. (2009). *Handelingsgericht werken, een handreiking voor de intern begeleider*. Leuven: Acco.
- Renzulli, J.S. (1985). The three ring conception of giftedness. *A developmental model for creative productivity*. In: Sternberg en Davidson, *Conceptions of giftedness*, Cambridge, MA, Cambridge university press

Schoolplan 2007-2011, Roelof van Winesseschool te Wijdenes

Schoolplan 2011-2015 (concept), Roelof van Winesseschool te Wijdenes

Artikelen:

- Gross, M. (1999) *Small poppies: Highly gifted children in the early years*
Roeper Review Vol. 21, No. 3, pp. 207-214
- Susan & (2005) A five-point list from A Nation Deceived ***How Schools Hold Back America's Brightest Students ... includes things every classroom teacher can do***
- Riemersma, F. & Maslowski, R. (2007) Onderpresteren in het primair en voortgezet onderwijs. *Advies om onderbenutting in het onderwijs tegen te gaan*. Den Haag: Onderwijsraad

Geraadpleegde websites:

<http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw>

www.kindopdegang.nl

www.davidsongifted.org

www.wikipedia.nl

www.cedin.nl

www.slo.nl

leerlingzorgpo.kennisnet.nl/attachments/553546/versnellingslijst.pdf

<http://www.waetag.org/DiffGiftedStudents.htm>

www.nu.nl

www.lnk.nl

Bijlage 1 Enquete leerkrachten

(uitslag)

Vragenlijst hoogbegaafdheid

Om een goed beeld te krijgen van onze wensen en behoeften t.a.v. het plan van aanpak voor ons onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen vraag ik je deze vragenlijst in te vullen.

1. Wat versta je onder (hoog)begaafde leerlingen?

Kinderen die een hoge intelligentie hebben op meerdere vakgebieden. (ook sociaal) Brede belangstelling, grote woordenschat, weinig oefening nodig, extra uitdaging

2. Om (hoog)begaafde leerlingen in een vroeg stadium te kunnen signaleren wil ik gebruik maken van de volgende instrumenten. (meerdere mogelijkheden)

- ☐ intakegesprek ouders
- ☐ signalerings/diagnose protocol (bv SiDi-3)
- ☐ toetsresultaten LVS
- ☐ capaciteitenonderzoek
- ☐ anders nl: ***collegiale consultatie***

3. Heb je behoefte aan extra informatie/scholing over hoogbegaafdheid? In welke vorm?

Ja, in de vorm van deskundige, workshop, boek

(Hoog)begaafde leerlingen op school vraagt om een van de volgende onderwijsaanpassingen:

- A. *Versnellen: vervroegd instromen in groep 1, groep overslaan, doorlopen van meerdere groepen in een schooljaar, versnellen voor een bepaald vak.*
- B. *Compacting: minder instructie, minder herhalings- en oefenstof, door leerstof heen werken op eigen tempo, vooraf toetsen en alleen nog onbeheerste stof aanbieden.*
- C. *Verrijking: verrijkingsstof aanbieden die een beroep doet op creativiteit, open*

opdrachten, hoog abstractieniveau, hoge mate van complexiteit, meerwaarde ten opzichte van reguliere lesstof, onderzoekende houding stimuleren.

4. Geef van bovenstaande onderwijsaanpassingen aan welke jou voorkeur heeft en waarom?

Meeste voorkeur gaat uit naar antwoord B en C. Versnellen is sterk afhankelijk van sociaal-emotionele ontwikkeling

5. Wat heb je nodig aan capaciteiten/materialen e.d. om bovenstaande keuze te kunnen bereiken?

Materiaal dat zelfstandig gebruikt kan worden. Ook digitaal/ werkbladen

Meer kennis over hoogbegaafdheid

Signalerings instrument

6. Aan welke voorwaarden moet de leerling voldoen om voor onderwijsaanpassingen in aanmerking te komen? (denk aan CITO, methodegebonden toetsen, capaciteitenonderzoek, zelfstandigheid enz.)

CITO-A (alles?)

Hoge score methode gebonden toetsen

Grote mate van zelfstandigheid

Faalangst/ onderpresteren

Capaciteitenonderzoek

7. Zijn er voor jou voorwaarden verbonden aan de plaatsing/toelating van (hoog)begaafde leerlingen bij ons op school?

Welbevinden, toestemming ouders over ons beleid/protocol,

Genoeg materialen/ plusklas

8. Heb je zelf nog ideeën / wensen t.a.v. ons onderwijs aan (hoog)begaafden leerlingen?

Culturele vorming / M.I.

Doorgaand leerplan van groep 1 tm 8

Extra begeleiding van iemand

Bijlage 2 powerpoint presentatie team

Hoogbegaafdheid voorstel beleidsplan

Afstudeeronderzoek IB opleiding
Jolanda van Koll

Droom

- Doorgaande leerlijn voor (hoog)begaafde leerlingen
- De leerlingen zijn betrokken
- Leren leren
- Gaan uitdagingen aan

SOMSIEN JE VAN DIE DROMEN
DIE JE WAKKER HOUDEN
TOT JE ZE UITVOERT

Wat is er al gerealiseerd?

- ✓ Kind op de gang → wens om een doorgaande lijn te realiseren.
- ✓ Leerlingen kunnen klas overslaan/ versneld doorlopen
- ✓ Compacten en verrijken rekenen
- ✓ Topklassers
- ✓ Gedifferentieerde weektaken
- ✓ Enquete
- ✓ Digitale checklist ingevuld door Cora en Jolanda
- ✓ Contact met OBD/ Sonja Borghstede
- ✓ Inschrijving congres Anheke en Jolanda

Wat moet er nog gebeuren?

- Keuze maken op basis van informatie / theorie
- Wat willen we veranderen? Compacten/verrijken, klas overslaan?
- Hoe willen we dat vormgeven? Middelen/ formatie
- Plusklas binnen de school
- Willen we een signalerings instrument?

Waar staan we nu?

- ✓ Enquete is ingevuld door de teamleden
- ✓ Veranderingsbereidheid
- ✓ Digitale checklist is beginsituatie
- ✓ Onderdeel van de teamvergadering

Van wie vraagt dit een verandering?

- Collega's → inlezen, weektaken, instructie
- Directie → formatie, budget
- Leerlingen en ouders

Hoe nu verder?

●????

Bijlage 3 SWOT analyse

Sterkte – zwakte analyse

Op basis de visie en strategische doelen zoals beschreven in het schoolplan is de volgende sterkte/zwakte –analyse van de school gemaakt. Op basis van deze analyse worden 3 transformaties beschreven op basis van het kwadrant sterk/kansrijk.

KWALITEIT / STERKTEN

- Er is een schoolplan waarin o.a. de strategische visie, afgeleide doelstellingen en een omgevingsanalyse staat beschreven.
- Er wordt op een goede wijze samengewerkt met de betrokken partners
- We zijn bezig om onze zorg voor zwak -en goedpresterende leerlingen te verbeteren
- Er is een voorgenomen intentie om beleid verder te ontwikkelen

BEPERKING / ZWAKTEN

- Het schoolplan is in conceptfase.
- Belangrijke instrumenten (WMK) om een beeld te krijgen van wat er goed gaat op onze school en welke punten verbeteringen behoeven moeten nog afgenomen worden.
- De onderlinge interne en externe communicatie behoeft verbetering
- Er is onvoldoende sprake van collegiale consultatie

KANS EN MOGELIJKHEDEN

Rijksbeleid

- Meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften

Lokaal beleid

- Brede school

Onderwijskundig beleid

- Handelingsgericht werken
- Verdere implementatie van de vreedzame school

BEDREIGINGEN EN BEPERKINGEN

- Onvoldoende visie en zicht op hoe de organisatie zich moet inrichten, met name op het gebied van gewenste competenties en middelen, met betrekking tot leerlingen met speciale onderwijsbehoeften.
- Demografische ontwikkelingen hetgeen zich uit in een dalend leerlingenaantal voor de komende jaren.

TRANSFORMATIES OP BASIS VAN HET KWADRANT STERK / KANSRIJK

3. Op bestuursniveau en op samenwerkingsverbandniveau bestaan er vergevorderde plannen waarin beschreven wordt hoe de zorg voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften ingevuld moet worden. Deze plannen moeten op schoolniveau nader uitgewerkt worden in visie, competenties en middelen. Hiervoor is de teamscholing Kind op de Gang als instrument ingezet.
4. De zorg voor zwakpresterende leerlingen is voldoende beschreven om ook de goed presterende leerlingen voldoende uitdaging te kunnen bieden moet er nog aanvullend beleid gemaakt worden.
5. De goede samenwerking tussen de betrokken partners kan ingezet worden om de brede school verder gestalte te geven.

